

ת"פ 20330/11/15 - ציון בריגה ובניו הורייזן בע"מ, רונן בריגה, אריה לבקוב, לוגסי - עבודות מתכת בע"מ, רוזר לוגסי נגד מדינת ישראל

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ת"פ 20330-11-15

16 אפריל 2017

לפני:

כב' השופט אורן שגב

המבקשים (הנאשמים):
1. ציון בריגה ובניו הורייזן בע"מ
2. רונן בריגה
3. אריה לבקוב
ע"י ב"כ: עו"ד גיא ביים
4. לוגסי - עבודות מתכת בע"מ
5. רוזר לוגסי

-

המשיבה (המאשימה):
מדינת ישראל
ע"י ב"כ: עו"ד איריס דוהן

החלטה

לפניי בקשת הנאשמים 1-3 להורות על ביטול כתב האישום שהוגש כנגדם, והמייחס להם עבירות על תקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה), השתמ"ח-1988 ועל פקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], תש"ל-1970.

העובדות הצריכות לעניין

1. הנאשמת 1 היא חברה בע"מ שבזמנים הרלוונטיים לכתב האישום ביצעה עבודות בניה של בנין מגורים בן 21 קומות בעיר נתניה.
2. הנאשם 2 היה בזמנים הרלוונטיים מנכ"ל הנאשמת 1 ואילו הנאשם 3 שימש כמנהל העבודה הממונה באתר הבניה בו בוצעו העבודות.
3. ביום 22.04.12, בעת שהמהנדס זילברמן שמואל ז"ל עלה על פיגום חשמלי ממזכר, נטה הפיגום על צידו והמנוח, שלא היה רתום לרתמת בטיחות נפל מהפיגום אל מותו.

4. כתב האישום מייחס לכל אחד מהנאשמים הנ"ל עבירות על תקנות הבטיחות בעבודה ועל פקודת הבטיחות בעבודה, באופן שמעשיהם ומחדליהם גרמו לתאונה הקטלנית.

טיעוני הנאשמים

5. הנאשמים משתיתים את בקשתם על 3 נימוקים:

האחד - התנהלות שערורייתית של הרשות. בהקשר זה הם טוענים כי נושאי משרה בכירים ביותר באגף הפיקוח במשרד התמ"ת אישרו במשך תקופה ארוכה לפני מועד קרות האירוע, ולאחריו, את השימוש בפיגומים ממוכנים מתוצרתם של הנאשמים 4-5, בידעם היטב כי חרף הליך השדרוג שעברו, הם אינם עומדים בתקן הישראלי (1139) ובשל כך טרם נרשמו בפנקס הדגמים אותו מנהל מפקח העבודה הראשי; השני - החקירה נוהלה באופן מגמתי שאין תכליתה בירור וחקר האמת. אופן ניהול החקירה פגע בנאשמים ובהגנתם פגיעה ממשית וישירה; השלישי - המאשימה נקטה כנגדם באכיפה בררנית ומפלה, באשר אף אחד מהממונים הבכירים באגף הפיקוח על העבודה במשרד התמ"ת, אשר במשך כל השנים אישרו את השימוש בפיגומים אלה, לא נקרא לחקירה ולא הועמד לדין. בדומה, עשרות חברות מלבד הנאשמת 1, עשו שימוש בפיגומים מסוג הפיגום מושא התאונה, לרבות חודשים מספר לאחר שקרתה, ולמרות זאת אף לא אחת מהן הועמדה לדין.

בשל כל אחד מהנימוקים הנ"ל, ובוודאי לאור הצטברותם, טוענים הנאשמים, יש להורות על ביטול כתב האישום.

6. המאשימה דחתה את טענות הנאשמים וטענה כי אגף הפיקוח על העבודה פרסם התריע בפני הנאשמים על השימוש בפיגומים הנ"ל ואסר אותו במפורש במכתב שמוען לנאשמים 4-5 ביום 19.07.11. עוד טענה כי כפי שמעידות המסמכים והתכתובות מטעמה, הרשות מעולם לא התירה שימוש בפיגומים מהסוג בו נעשה שימוש באתר הבנייה.

בהקשר זה הוסיפה וטענה כי דוקטרינת ההגנה מן הצדק היא כלי שבית המשפט לא עושה בו שימוש אלא במשורה ובאותם מקרים מיוחדים בהם עולה כי הרשות התנהלה באופן בלתי נסבל, תוך דיכוי והתעמרות בנאשם.

7. ביחס לטענה לניהול חקירה מגמתית, טענה המאשימה כי התנהלה חקירה מקיפה ע"י הגורמים המוסמכים, לרבות משטרת ישראל ומשרד הכלכלה, במסגרתה נחקרו חשודים, נמסרו עדויות ומערכו עימותים במשטרת ישראל בנוכחות חוקרי משרד הכלכלה, והכל באופן מקיף, כמתחייב ממקרה בו חיי אדם קופחו.

8. ביחס לטענה על אודות אכיפה בררנית ומפלה, טענה המאשימה, בין היתר, כי משטרת ישראל ערכה חקירה מקיפה וההחלטה להגיש כתב אישום נבעה משיקולים ענייניים בלבד.

9. עוד טענה כי הבודק המוסמך לא בדק את הפיגום הממוכן בו נעשה שימוש ולא נתן אישור להפעלתו לאחר שקוצר אורכו ושונתה מהותו, כי אם אישור פיגום שונה לחלוטין.

10. הטענה כי עשרות חברות עושות שימוש באותו פיגום נטענה בעלמא, שכן הפיגום מושא התאונה אינו זהה לפיגומים אחרים וקיימים עשרות סוגים של פיגומים, כפי שמופיע בפנקס הפיגומים.

11. לפיגום הממוכן הרלוונטי לקרות התאונה לא ניתן כאמור אישור והנאשמים מסתמכים על אישור בעל פה הנוגד את תוכנו של מכתב מאגף הפיקוח על העבודה מיום 21.01.10 המבהיר באופן מפורש את האיסור להשתמש בפיגום ממוכן שאינו רשום בפנקס דגמי הפיגומים.

12. בתשובתם לתגובת המאשימה, שבו הנאשמים על עיקרי טיעוניהם והדגישו, בין היתר, את הטענה כי פעלו בהתאם לאישורו של בודק מוסמך, תוך שהם מצביעים על הפגמים שנפלו לטענתם בהחלטה להגיש כנגדם כתב אישום.

דין והכרעה

13. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה לביטול כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק, להידחות. ואלו הם טעמיי.

14. בפסק דין מקיף, שניתן ביום 09.09.15, דן בית הדין הארצי בהרחבה בסוגיה של ביטול כתב אישום בשל טענת הגנה מן הצדק מסוג אכיפה בררנית (עפ"א 16393-12-13, עפ"א 43130-02-14 מדינת ישראל נ' אליהן דואב. להלן - "עניין דואב"). אביא להלן בתמצית את עיקרי הפסיקה הרלוונטית לבקשה שלפניי:

(א) החלטה על הגשת כתב אישום צריכה לעמוד באמות המידה של המשפט המנהלי, שכן שיקול דעתו של תובע הוא שיקול דעת מנהלי (ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פרץ [פורסם ביום 10.9.13] (להלן - "עניין פרץ").

(ב) על פי המודל המינהלי של טענת ה"הגנה מן הצדק" הוקנתה לבית המשפט הסמכות להפעיל ביקורת שיפוטית על רשויות התביעה והחקירה, וזאת מקום שההליך המנהלי של קבלת ההחלטה להעמיד אדם לדין עומד בסתירה מהותית לעקרונות של "צדק והגינות משפטית" (כלשון סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי). מקום שבו נטענת טענה של "הגנה מן הצדק" מן הראוי לבחון את מידת "נפסדותה" של התנהגות הרשות בנפרד משאלת אשמתו או חפותו של הנאשם, שהרי גם אם אשמתו גלויה וברורה על פני הדברים, אין בכך כדי למנוע ממנו מלהנות מ-"הגנה מן הצדק", אם נתקיימו הנסיבות המיוחדות המצדיקות זאת (בג"צ 1563/96 כץ נ' היועץ המשפטי לממשלה פ"ד נה (1) 529, 549 - 550).

(ג) טענה של אכיפה בררנית נחשבת לאחד הביטויים של טענת ה"הגנה מן הצדק" המוכרת כטענה מקדמית במשפט הפלילי, והיא מעוגנת היום בהוראת סעיף 149(10) לחסד"פ (ראו ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פולדי פרץ ואח' (10.9.2013), בפסקה 27 וההפניות שם, להלן: עניין פרץ, וכן בש"פ 7148/12 עז אל דין כנאנה נ' מדינת ישראל (14.10.2012) (להלן: עניין כנאנה, בפסקה 14).

(ד) ביסוד דוקטרינת ההגנה מן הצדק עומדת התכלית להבטיח הליך פלילי ראוי, צודק והוגן. כך נקבע בשורה ארוכה של פסקי דין, ובהם פסק הדין המנחה בע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ', פ"ד נט(6), 806-807 (2005), (להלן: פרשת בורוביץ'), אשר קבע כי "בעיקרון עשויה אפוא ההגנה לחול בכל מקרה שבו קיומו של ההליך הפלילי פוגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות כפי שזו נתפסת בעיניו של בית-המשפט. עם זאת הובהר שם, כי "... לא כל מעשה נפסד שעשו הרשויות החוקרת או המאשימה, או רשות מעורבת אחרת, יצדיק את המסקנה שדין האישום להתבטל מטעמי

הגנה מן הצדק".

(ה) עוד נקבע כי "ביטולו של הליך פלילי מטעמי הגנה מן הצדק מהווה...מהלך קיצוני שבית המשפט אינו נזקק לו אלא במקרים חריגים ביותר. בדרך כלל ידרש הנאשם להראות, שהתקיים קשר סיבתי בין התנהגות הנפסדת של הרשויות לבין הפגיעה בזכויותיו... " (עמ' 807 לפסק הדין הנ"ל).

(ו) דוקטרינת ההגנה מן הצדק עשויה לחול גם על מקרה בו שוכנע בית המשפט כי ההחלטה להגיש כתב אישום חרגה ממתחם הסבירות, באופן שיש בהגשת כתב אישום כדי לפגוע באופן חריף בתחושת הצדק וההגינות.

(ז) בית הדין הארצי התייחס לכך, תוך התייחסות לעניין פרץ בע"פ (ארצי) 14/07 **מדינת ישראל - הום סנטרס ואח** (22.11.2007) להלן: **עניין הום סנטרס**, וכן ע"פ (ארצי) 43/10 **אלוניאל בע"מ נ' מדינת ישראל** (24.1.2013).

(ח) אכיפה בררנית שהיא כאמור אחד הביטויים של טענת ההגנה מן הצדק היא "אכיפת הדין נגד אדם אחד והימנעות מאכיפתו נגד אחרים - כאשר מדובר במקרים דומים", והיא יכולה לבוא לידי ביטוי בשני אופנים: "הראשון, החלטה להעמיד לדין רק חלק מן המעורבים בפרשה נדונה; השני, החלטה להעמיד לדין בשעה שבפרשות אחרות שעניין דומה לא הוגשו כתבי אישום". המשותף לשניהם הוא כי "סמכות האכיפה הופעלה נגד אחד ולא נגד אחרים, ללא כל טעם טוב להבחנה ביניהם" (עניין פרץ).

(ט) ברקע הדברים, יש לזכור כי לרשות המנהלית שבידה מופקדת הסמכות להגיש כתבי אישום כמו לכל רשות מינהלית אחרת, עומדת חזקת התקינות המינהלית, לפיה היא מוחזקת כמי שפעלה כדין בהגישה את כתב האישום, וזאת כל עוד לא הוכח אחרת. על הטוען אחרת, הוא הנאשם שבפיו טענה לאכיפה בררנית, מוטל הנטל לנסות ולסתור את החזקה "ולהוכיח כי בוצעה לכאורה הבחנה לא ראויה בין מי שנתוניהם הרלוונטיים שווים. משעה שהוצג בסיס ראייתי כאמור, מתערערת חזקת התקינות והנטל יעבור אל כתפי הרשות המינהלית, אשר תתבקש להוכיח כי האכיפה - אף שהיא נחזית בררנית על-פני הדברים - התבססה על שיקולים עניינים בלבד, שיש להם משקל מספיק כדי לבסס עליהם את החלטתה" (עניין פרץ).

(י) ככל שימצא המותב הדין בטענה בדבר אכיפה בררנית כי די בתשתית הראייתית הלאורית הראשונית שהניח הנאשם לפניו כדי להעביר את הנטל משכמו אל שכם התביעה כאמור לעיל, ובמסגרת תשובת המאשימה, יוכל בית המשפט להשתמש בסמכות כפי שהיא נתונה לו בסעיף 108 לחסד"פ ולהורות על הגשת נתונים ומסמכים, והכל בהתאם לנסיבות המקרה כפי שנפרשו לפניו.

בירור טענת האכיפה הבררנית, המחייבת איפוא הצגת בסיס ראייתי ראשוני מטעמו של הנאשם לסתירת תקינות המעשה המינהלי, מחייבת את בית המשפט להיכנס כבר בשלב הראשון לבדיקה פרטנית של חומר הראיות שלפניו. זאת לפחות על מנת להשתכנע שהנאשם נמנה עם קבוצת השוויון הרלוונטית שעליה הוא מצביע בטענתו לאכיפה בררנית. משנדרשת העמקה בחומר הראיות, תוך ראייה כוללת של מלוא היקפן, מן הראוי שהגורם שיזקק לדיון בטענת האכיפה הבררנית על שלביה השונים יהיה המותב הדין באישום לגופו.

ומן הכלל אל הפרט -

15. אין חולק כי במקרה דנן, התאונה שארעה באתר העבודה ביום 22.04.12, הסתיימה באופן טרגי. טענותיהם של הנאשמים 1-3 כי פעלו בזמנים הרלוונטיים מכוח אישורים שניתנו להם ע"י הגורמים האחראים ברשות, הנן טענות כבדות משקל שראוי שתתבררנה בשלב הראיות, אז יוכל היושב בדין להיחשף לאותן ראיות (מסמכים ועדויות) התומכות, לטענת הנאשמים, בטענתם זו.

בשלב מקדמי זה, בו בית הדין אינו חשוף לראיות הצדדים, ברי כי לא ניתן להכריע בסוגיה וכל שניתן לעשות הוא לבדוק, על רקע חזקת התקינות המנהלית העומדת למאשימה, האם בנסיבות העניין, התנהלותה של הרשות כה נפסדת עד כי ניתן לקבוע כבר בשלב זה, כי לא היה כל מקום להגיש את כתב האישום. מסקנה זו הנה מרחיקת לכת בשלב זה על רקע התשתית הראייתית שהוצגה בבקשה, ועל כן מצאתי לדחותה.

16. הוא הדין ביחס לטענה כי ניהול החקירה התנהל באופן מגמתי. מדובר בטענה שמן הראוי לברר אותה עד תום על בסיס ראיתי, תוך חקירת אותם גורמי חקירה רלוונטיים, ובידי היושב בדין אין לעת הזו הכלים להכריע בכך, משברור כי לא הונחה בפניו התשתית הראייתית הדרושה לכך.

17. כך גם ביחס לטענה לאכיפה בררנית. כאמור לעיל, ובהתאם להלכת דואב, בירור טענה זו יכול להתבצע בשלב הראיות בלבד.

18. לאור כל האמור לעיל, מצאתי לדחות את הבקשה על כל ראשה וחלקיה.

19. משמדובר בכתב אישום שהוגש בחודש נובמבר 2015, אני מורה לסניגור להגיש את תשובתם המפורטת של הנאשמים לכתב האישום, בכתב עד ליום 30.04.17. בהיעדר תשובה לכתב האישום, כאמור לעיל, אורה על העברת התיק לשמיעת ראיות ותשומת לב הנאשמים מופנית להוראות סעיף 152(ב) לחסד"פ.

התיק יובא לעיוני למתן החלטה ביום 31.04.17, או עם קבלת תשובת הנאשמים, לפי המוקדם.

ניתנה היום, כ' ניסן תשע"ז, (16 אפריל 2017), בהעדר הצדדים ותישלח אליהם.